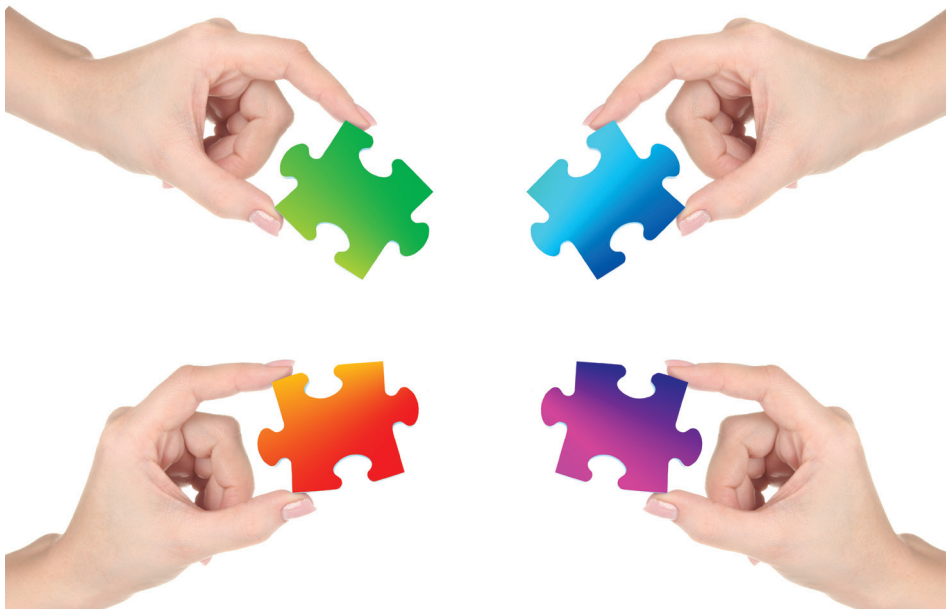

КАКО ДО ОСТВАРИВАЊА ПРАВА У ОБРАЗОВАЊУ, ЗДРАВСТВУ И СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ?

КАКО ДО ОСТВАРИВАЊА ПРАВА У ОБРАЗОВАЊУ, ЗДРАВСТВУ И СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ?

Корисне информације за родитеље о
поступку и начинима остваривања права
у образовању, здравству и социјалној
заштити

КАКО ДО ОСТВАРИВАЊА ПРАВА У ОБРАЗОВАЊУ, ЗДРАВСТВУ И СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ?

Корисне информације за родитеље о поступку и начинима остваривања права у образовању, здравству и социјалној заштити

Издавач:

Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва
Влада Републике Србије

Ауторке:

Олгица Стојић
Александра Трговчевић
Милица Томић
Јелена Мићашевић
Маринела Гргић
Стефан Васић

Дизајн и припрема:

Далибор Јовановић

ВЛАДА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

ТИМ
ЗА СОЦИЈАЛНО УКЉУЧИВАЊЕ
И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ПОДРШКА: Програм „Локалне иницијативе за повећање социјалне укључености и смањење сиромаштва“ финансиран је средствима Швајцарске агенције за развој и сарадњу

НАПОМЕНА: Ова публикација не представља званичан став Владе Републике Србије. Сви појмови употребљени у публикацији у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

Драги родитељи и старатељи,

пред Вама је публикација који садржи најважније информације о поступку и начинима остваривања права у образовању, здравству и социјалној заштити. У њој можете пронаћи податке о условима за остварење права, потребној документацији и установи којој се обраћате, односно контакт особи. Напомињемо да су у публикацији представљени неки од основних система подршке, али да листа није потпуна, као и да нису представљене информације о системима подршке за студенте.

Израда и штампање информатора је једна од активности Центра за рад са децом младима и породицом "Врдничак" у оквиру пројекта "Наша деца", и сачинио га је пројектни тим, уз консултације са стручним лицима.

Информатор можете наћи у вртићу, свакој школи, дому здравља, центру за социјални рад и у локалној самоуправи и добити га као бесплатан примерак.

Информатор је намењен Вама, јер Ви имате кључну улогу у остваривању права вашег детета. Стога имате право да будете информисани о свим могућим правима који се тичу Вашег детета, а информације морају да вам буду доступне и јасне.

За помоћ приликом достављања и попуњавања захтева за остваривање права можете нам се обратити лично и потражити нас у установама.

Олгица Стојић, ДУ "Дечија радост" Ириг,
Александра Трговчевић, ОШ "Милица Стојадиновић Српкиња"
Врдник, ССШ "Борислав, Михајловић Михиз", Ириг,
Маринела Гргић, **Милица Томић**, општинска управа Ириг,
Јелена Мићашевић, Центар за социјални рад Ириг,
Стефан Васић, Дом здравља Ириг.

САДРЖАЈ

- 5 УВОД
- 7 ДЕЧИЈИ ДОДАТАК
  - ПРАВО НА НАКНАДУ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ ПОРОДИЉСКОГ
- 8 ОДСУСТВА И НЕГЕ ДЕТЕТА
- 10 РОДИТЕЉСКИ ДОДАТАК
- 11 ОПШТИНСКИ РОДИТЕЉСКИ ДОДАТАК
  - РЕГРЕСИРАЊЕ ДЕЛА ТРОШКОВА БОРАВКА У
  - ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ ЗА ДЕТЕ ТРЕЋЕГ И ЧЕТВРТОГ
- 12 РЕДА РОЂЕЊА
  - НАКНАДА ТРОШКОВА БОРАВКА У ПРЕДШКОЛСКОЈ
  - УСТАНОВИ ЗА ДЕЦУ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ
- 13 ПОКЛОН ПАКЕТИЋИ ЗА ПОЛАЗАК У ПРВИ РАЗРЕД
- 13 ПРАВО НА БЕСПЛАТНЕ УЏБЕНИКЕ
  - НОВЧАНЕ НАКНАДЕ ЗА ДОБИТНИКЕ ВУКОВЕ ДИПЛОМЕ И
- 13 ОСТВАРЕНЕ РЕЗУЛТАТЕ НА ТАКМИЧЕЊИМА
- 13 НОВЧАНА НАКНАДА ЗА 10 НАЈБОЉИХ СТУДЕНАТА
- 14 ПРАВО НА ДОДАТАК ЗА ПОМОЋ И НЕГУ ДРУГОГ ЛИЦА
- 15 ПРАВО НА ПОСЕБНУ НОВЧАНУ НАКНАДУ
- 15 НОВЧАНА СОЦИЈАЛНА ПОМОЋ
  - ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОДАТНУ ПОДРШКУ У
  - ОБРАЗОВАЊУ, ЗДРАВСТВУ И СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ
- 17 ЗАШТИТЕ
- 21 ПРАВО НА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ
- 23 ПАТРОНАЖНА СЛУЖБА
- 25 НАЈЧЕШЋА ПИТАЊА РОДИТЕЉА

УВОД

(извори за уводни текст Други национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији за период 2011–2014. године и саопштења Мреже организација за децу Србије)

Многа деца у Републици Србији не могу да остваре своја права. Нека од тих права, према Конвенцији о правима детета, су право на живот, име, живот у породици, мишљење, здравље, лечење и здравствену рехабилитацију, образовање, игру, одмор, заштиту од економске експлоатације, заштиту од свих облика физичког или менталног насиља.

Деца која одрастају у сиромаштву имају мање шансе да достигну децу имућнијих родитеља како у нивоу образовања, тако и касније током живота у нивоу зарада, као и да се та разлика временом повећава.

Учешће деце у предшколском васпитању и образовању из породица са вишим социо-економским статусом значајно је више него учешће деце из најсиромашнијих породица (82% наспрам 9%). Приступ систему предшколског васпитања и образовања за децу у руралним подручјима упола је мањи него у градовима: 27,3% наспрам 62,6%. И деца са инвалидитетом су недовољно обухваћена овим системом. Док око 5% деце у овој узрасној групи има неки инвалидитет, само 1,2% уписане деце су деца са инвалидитетом. Подаци указују на корелацију између степена развијености општине и обухвата предшколским образовањем, као и да сиромашне општине немају средстава да субвенционису сиромашну децу, па је онда и не уписују.

Иако је основно образовање обавезно, обухват основним образовањем и васпитањем деце старости седам година у школској 2011/12. години био је 92,60%, а нешто је већи у школској 2012/13. години, 95,70%. Деца која одустају од редовног школовања су најчешће из маргинализованих група (Роми), који школовање или не настављају или настављају у школама за образовање одраслих.

Према истраживању Министарства просвете, науке и технолошког развоја, на четири петине свих основних и средњих школа у Републици

Србији, утврђено је да од ученика, који су укључени у образовање и којима је потребна додатна подршка, 92,2% похађа редовне школе (а остали специјалне).

Процент похађања средњошколског образовања је мањи међу децом из осетљивих група, па тако међу најсиромашнијима средњу школу похађа свега 74% деце (68,2% дечака и 83,3% девојчица). Процент деце из ромских насеља која похађају средњошколско образовање је 21,6%, односно свега 14,9% девојчица и 28% дечака средњошколског узраста.

Услуге за подршку породици су неправедно запостављене у досадашњем току реформе социјалне заштите. Веома је значајно да ове услуге у даљем развоју постану приоритет, да би се обезбедила даља подршка деинституционализацији и праву детета на живот у породици.

На све ово, у 2015. години су истекла два веома важна стратешка документа - Национални план акције за децу у коме је била дефинисана општа политика земље према деци за период 2005 – 2015. и Национална стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља 2008-2015.

Нажалост, доступни подаци показују да су многа права деци угрожена, или да нису доступна сваком детету, зато су деца најугроженија категорија. Родитељи и заједница имају кључну улогу у стварању услова за обезбеђивање доступности права деце, стога позивамо све родитеље да остваре права која им припадају!

ДЕЧИЈИ ДОДАТАК

Право се остварује према Закону о финансијској подршци породици са децом¹, подношењем захтева у Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове општине Ириг, тел: 022/400-620.

Ово право припада, пре свега, родитељу који непосредно брине о детету који је држављанин Републике Србије, има пребивалиште у Републици Србији и право на здравствену заштиту остварује преко Републичког завода за здравствено осигурање.

Уколико дете не живи са родитељима, већ се налази под старатељством или хранитељством право на дечији додатак се може признати старатељу или хранитељу под истим условима који се траже за родитеље.

За коју децу припада право на дечији додатак?

Право на родитељски додатак добија се за дете које живи и школује се на територији Србије. Право на дечији додатак може се остварити док се дете налази на редовном школовању (под школовањем се подразумева основно и средње образовање), а најкасније до навршене 19. године. Уколико дете из оправданих разлога не започне школовање, односно започне школовање касније или прекине школовање у својству редовног ученика постоји право на дечији додатак за све време трајања спречености, а најкасније до 19 година живота.

Право на родитељски додатак биће признато и за дете које је навршило 19. година, над којим је продужено родитељско право, најкасније до навршене 26. године. Такође, ће бити и признато за дете старије од 19 година које је обухваћено васпитно-образовним програмом и програмом оспособљавања за рад све док траје тај програм.

¹ „Сл. гласник РС“ бр. 16/2002, 115/2005, 107/2009

Који су додатни услови за признање права на деџији додатак?

Када се испуне услови који се тичу родитеља и деце потребно је испунити и додатне услове који се тичу имовинског стања.

Потребна документација:

- изводи из матичне књиге рођених за сву децу у породици
- уверење о држављанству за мајку или оца
- фотокопије личних карти за одрасле чланове домаћинства, а за децу пријаве пребивалишта
- фотокопија оверене здравствене књижица за мајку или оца
- потврда о приходима у три месеца који претходе месецу подношења захтева за запослене чланове домаћинства
- потврда о катастарским приходима за све чланове породичног домаћинства
- школске потврде
- доказе о чињеницама у вези непокретности (власнички лист, уговор о куповини непокретности, решење о порезу, уговор о коришћењу стана)
- потврда надлежне здравствене установе о разлозима за нередовно школовање
- мишљење интерресорне комисије
- акт о продужењу родитељског права
- доказ о статусу самохраног родитеља (извод из Матичне књиге умрлих за другог родитеља, пресуда о разводу брака, потврда војног органа, потврда казнено-поправне установе)
- доказ о незапослености-уверење
- докази о старатељству, хранитељству (акт надлежног органа старатељства)

ПРАВО НА НАКНАДУ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ ПОРОДИЉСКОГ ОДСУСТВА И НЕГЕ ДЕТЕТА

Право се остварује по Закону о финансијској подршци породици са децом² подношењем захтева Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове општине ириг, тел: 022/400-620.

² „Сл. гласник РС“ бр. 16/2002, 115/2005, 107/2009

У складу са Законом о раду³ и Законом о финансијској подршци породици са децом накнаду зараде за време породилшког одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета остварују:

1. запослени код правних и физичких лица (у даљем тексту: запослени код послодавца);
2. лица која самостално обављају делатност.

Накнаду зараде остварује и отац, један од усвојитеља, хранитељ, односно старатељ детета, када у складу са прописима о раду користи породилшко одсуство, као и одсуство са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

Међутим, у пракси лица која остварују право на новчану накнаду за време породилшког одсуства најчешће су управо саме породиље и то:

1. породиље запослене код правних и физичких лица;
2. породиље која самостално обављају делатност.

Накнада зараде утврђује се у висини просечне основне зараде за 12 месеци који претходе месецу у коме отпочиње коришћење одсуства, увећане за минули рад, а највише до пет просечних месечних зарада у Републици Србији.

Потребна документација:

- потписан захтев
- извештај о привременој спречености за рад
- решење послодавца о праву на породилшко одсуство и негу детета
- фотокопија личне карте
- фотокопија оверене здравствене књижице
- изводи из матичне књиге рођених за децу
- фотокопија уговора о раду или решења
- фотокопија обрасца пријаве на социјално осигурање
- фотокопија радне књижице
- потврда послодавца о дужини радног стажа запослене
- образац потврде послодавца о заради запослене у претходних 12 месеци пре дознаке

³ „Сл. Гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13

- обрачунски листићи за 12 месеци који претходе месецу отварања породилског одсуства
- изводи о исплаћеним зарадама за 12 месеци који претходе месецу отварања породилског одсуства
- спискови РФЗО ако је коришћено одржавање трудноће

РОДИТЕЉСКИ ДОДАТАК

(за прво, друго, треће и четврто дете)

Право на родитељски додатак припада мајци детета под условима да је држављанин Републике Србије, да има пребивалиште у Републици Србији и да остварује право на здравствену заштиту преко Републичког завода за здравствено осигурање.

Такође, потребно је да мајка оствари и неке додатне услове:

- да непосредно брине о детету за које је поднела захтев за родитељски додатак;
- да раније рођена деца нису смештена у установу социјалне заштите, хранитељску породицу или дата на усвојење (Изузетак: када је раније рођено дете смештено у установу социјалне заштите због потребе континуиране здравствене заштите и неге, као и када је смештено због сметњи у менталном развоју, теже и тешке менталне ометености, због тешких телесних обољења и оштећења, као и због вишеструких сметњи у развоју признаће се право на родитељски додатак);
- да није лишена родитељског права у односу на раније рођену децу.

Уколико мајка или чланови породице у којој живи плаћају порез на имовину на пореску основицу већу од 12.000.000 динара неће имати право на родитељски додатак. Такође, право на родитељски додатак се неће моћи остварити уколико родитељи у тренутку подношења захтева живе и раде у иностранству.

Поред мајке детета право на родитељски додатак може остварити и отац детета уколико испуњава горепоменуте услове, али само уколико мајка детета није жива, уколико је напустила дете или је из објективних разлога спречена да непосредно брине о детету.

Право се остварује по Закону о финансијској подршци породици са децом⁴. Захтев се подноси Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове општине Ириг, тел: 022/400-620.

Потребна документација:

- изводи из матичне књиге рођених за сву децу
- уверење о држављанству Републике Србије за мајку, које не може бити старије од шест месеци
- фотокопија личне карте мајке
- фотокопије оверене здравствене књижице мајке
- пријаве пребивалишта за сву децу

ОПШТИНСКИ РОДИТЕЉСКИ ДОДАТАК

(за прво дете)

Право се остварује по Одлуци општине Ириг о пружању финансијске помоћи породици за прво рођено дете. Захтев се подноси Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове, тел:022/400-620.

Право на родитељски додатак има мајка за своје прво дет, под условом да има држављанство Републике Србије, да има пребивалиште на подручју општине Ириг, да остварује право на здравствено осигурање и да непосредно брине о детету.

Потребна документација:

- извод из матичне књиге рођених за дете
- уверење о држављанству за мајку
- фотокопија личне карте мајке
- фотокопију своје здравствене књижице мајке

⁴ „Сл. гласник РС“ бр. 16/2002, 115/2005, 107/2009

РЕГРЕСИРАЊЕ ДЕЛА ТРОШКОВА БОРАВКА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ ЗА ДЕТЕ ТРЕЋЕГ И ЧЕТВРТОГ РЕДА РОЂЕЊА

Право се остварује по Одлуци о регресирању трошкова боравку у Дечијој установи “Дечија радост” Ириг за треће и четврто дете по реду рођења.

Захтев се подноси Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове општине Ириг, тел: 022/400-620.

Право на бесплатан боравак деце у Установи може остварити свако треће и четврто дете по реду рођења исте мајке чији родитељи имају пребивалиште на подручју општине Ириг и које је уписано у Установу.

Потребна документација:

- фотокопија личне карте подносиоца захтева
- изводи из матичне књиге рођених за сву децу у породици
- доказ о пребивалишту за подносиоца захтева и децу за коју се тражи остваривање права
- потврда предшколске установе о упису детета

НАКНАДА ТРОШКОВА БОРАВКА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ ЗА ДЕЦУ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Право се остварује по Закону о финансијској подршци породици са децом. Захтев се подноси Служби за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове општине Ириг, тел: 022/400-620.

Потребна документација:

- мишљење Интерресорне комисије
- решење о оствареном праву на дечији додатак
- потврда предшколске установе о упису детета

ПОКЛОН ПАКЕТИЋИ ЗА ПОЛАЗАК У ПРВИ РАЗРЕД

Не подноси се захтев већ основне школе достављају списак уписане деце у први разред.

ПРАВО НА БЕСПЛАТНЕ УЏБЕНИКЕ

На основу члана 9 Закона о уџбеницима⁵ и акта Владе Републике Србије, право набавку и доделу бесплатних уџбеника имају ученици корисници новчане социјалне помоћи. Школе се у обавези да обавесте родитеље, а заинтересовани родитељи треба да се пријаве разредном старешини. Након прибављања податка од родитеља односно старатеља школе достављају податке о броју ученика по разредима који су корисници новчане социјалне помоћи, уз посебно навођење који број од тих ученика похађа наставу по ИОП-2.

Поред пријаве за бесплатне уџбенике, родитељи треба да доставе школи потврду надлежног органа социјалне заштите о томе да су корисници новчане социјалне помоћи, као и писану сагласност да школа може да обрађује те податке, који су дефинисани као нарочито осетљиви⁶.

НОВЧАНЕ НАКНАДЕ ЗА ДОБИТНИКЕ ВУКОВЕ ДИПЛОМЕ И ОСТВАРЕНЕ РЕЗУЛТАТЕ НА ТАКМИЧЕЊИМА

Не подноси се захтев већ школе достављају податке о награђеним ученицима.

НОВЧАНА НАКНАДА ЗА 10 НАЈБОЉИХ СТУДЕНАТА

Право се остварује по Одлуци о додели годишњих награда за најбоље студенте општине Ириг. Конкурс расписује Служба за друштвене
⁵ „Сл. Гласник РС“, бр. 68/15

⁶ „Сл. Гласник РС“, бр. 97/08, 104/09, 68/12 – одлука уставног суда, 107/12 - чл. 16 Закона о заштити податка о личности

делатности, општу управу и заједничке послове до 15. октобра текуће године.

Конкурс се објављује на огласној табли Општинске управе Ириг, на огласним таблама свих месних канцеларија, на Интерној телевизији у Иригу и званичном сајту Општине Ириг www.irig.rs

ПРАВО НА ДОДАТАК ЗА ПОМОЋ И НЕГУ ДРУГОГ ЛИЦА

- Сагласно члану 92. Закона о социјалној заштити⁷ право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промене у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе.
- Сагласно члану 94. Закона о социјалној заштити, право на увећани додатак има лице код је утврђено да постоји телесно оштећење од 100% по једном основу, или да има органски трајни поремећај неуролошког и психичког типа и лице које има више оштећења, с тим да ниво оштећења износи по 70% и више процената по најмање два основа.
- Када је лице остварило право на пензију захтев се подноси у фонду за пензијско и инвалидско осигурање, а уколико није остварило право на пензију захтев се подноси надлежном центру за социјални рад.
- Процену врши инвалидска комисија, на основу чијег налаза, мишљење и оцене, надлежни центар за социјални рад доноси решење, којим се утврђује право на основни или увећани додатак за помоћ и негу другог лица.

Потребна документација:

- предлог лекара опште праксе
- налаз лекара специјалисте
- фотокопија решења о категоризацији
- уверење надлежне филијале рф пио
- извод из матичне књиге рођених
- држављанство (само за рођене ван територије РС)
- фотокопија личне карте
- фотокопија оверене здравствене књижице

⁷ „Сл. гласник РС“ бр. 24/2011

ПРАВО НА ПОСЕБНУ НОВЧАНУ НАКНАДУ

- Сагласно члану 94. став 6 Закона о социјалној заштити⁸, право на посебну новчану накнаду (доживотно месечно примање у висини најниже пензије) има један од родитеља који није у радном односу, а који најмање 15 година непосредно негује своје дете које је остварило право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица. Под непосредном негом подразумева се да дете није било смештено у Установи или у хранитељској породици.
- За остваривање овог права родитељ мора да наврши општи старосни услов за остваривање пензије према прописима ПИО, а ако оствари право на пензију након стицања права на посебну накнаду има права да бира између пензије и посебне новчане накнаде.
- Захтев за остваривање права на посебну новчану накнаду се подноси надлежном центру за социјални рад.

Потребна документација:

- уверење надлежне филијале рф пио
- извод из матичне књиге рођених
- држављанство (само за рођене ван територије РС)
- фотокопија личне карте
- решење о оствареном праву на увећани додатак за помоћ и негу другог лица

НОВЧАНА СОЦИЈАЛНА ПОМОЋ

Законом о социјалној заштити прописано је да право на новчану социјалну помоћ припада појединцу, који живи сам, односно, породици, која остварује приходе испод нивоа социјалне сигурности, који месечно објављује Министарство рада, запошљавања, бораčkih и социјалних питања.

Ово право могу остварити грађани свих радних статуса: запослени, пољопривредници, пензионери, особе које обављају самосталну делатност, незапослени, ученици/студенти, деца предшколског узраста, неспособни за рад, итд.

⁸ „Сл. гласник РС“ бр. 24/2011

Приликом признавања права на новчану социјалну помоћ, центар за социјални рад узима у обзир и следеће чињенице:

- да подносилац захтева нема више од 0,5 хектара земље у власништву
- да није одбио понуђено запослење, стручно оспособљавање и преквалификацију
- да посао није изгубио својом кривицом
- да није продао или поклонио своју имовину
- да нема више стамбеног простора
- да нема закључен уговор о доживотном издржавању

Изкупних прихода који се обрачунавају изузети су: додатак на децу (до троје деце), додатак за негу и помоћ другог лица, накнада за телесно оштећење, примања по основу награда и отпремнина за пензију, као и примања из ученичког и студентског стандарда. Изузима се износ који се даје за издржавање лица које не живи заједно са породицом као њен члан (школовање до 27 године живота).

Потребна документација:

- фотокопије личних карата за све пунолетне чланове породице,
- пријаве пребивалишта за малолетну децу које издаје Полицијска станица,
- извод из матичне књиге рођених за децу и родитеље који није старији од 6 месеци,
- уверење о држављанству за пунолетне чланове породице,
- потврду о личном доходу за запослене чланове породице
- чек од пензије за лица која су остварила право на пензију или потврду Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање да лице није корисник пензије, уверење Националне службе за запошљавање за незапослене радно способне чланове породице,
- уверење за децу која се налазе на редовном школовању или професионалном оспособљавању
- уверење о приходима за које се плаћа порез из места рођења и места становања
- уверење геодетске управе о поседовању или непоседовању непокретне имовине из места рођења и места становања.
- фотокопију пресуде о разводу брака уколико је исти разведен,
- правоснажну судска одлука о издржавању сродника, односно судско поравнање закључено са сродником у складу са „Породичним законом“ или доказ да је код надлежног суда покренут поступак ради утврђивања обавезе издржавања од сродника.

- фотокопију решења о престанку радног односа уколико је исти престао у протеклих годину дана.

За више информација обратите се општинском центру за социјални рад.

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОДАТНУ ПОДРШКУ У ОБРАЗОВАЊУ, ЗДРАВСТВУ И СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

У складу са Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику⁹ право на додатну подршку обезбеђује се без дискриминације по било ком основу сваком детету, односно ученику из друштвено осетљивих група, коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању, здравству или социјалној заштити.

Подршка детету обухвата све услуге из области образовања, здравства и социјалне заштите у складу са важећим законским прописима и треба да омогући друштвену укљученост и успешно напредовање детета.

Додатна подршка може да буде посредна и непосредна:

- непосредна додатна подршка која захтева додатна финансијска средства:
  - прилагођавање и набавка уџбеника и наставних средстава (нпр. на Брајевом писму и слично, зависно од потреба ученика),
  - индивидуални образовни план који подразумева прилагођавање стандарда постигнућа из једног или више предмета,
  - употреба прилагођених наставних средстава и асистивне технологије (употреба алтернативних начина и средстава комуникације – сличице, цртежи и фотографије, предмети, прилагођен распоред часова, посебан начин обележавања места у учионици, посебан начин обележавања места за материјал за рад, посебан начин обележавања места за одлагање завршених радова и сл., рачунари, прилагођене тастатуре, екрани на додир (тач-скрин), прилагођени мишеви, посебни софтвери, тајмери и сатови, диктафони и сл.),

⁹ „Сл. гласник РС”, бр 63/2010

- ангажовање педагошког асистента у образовно-васпитном раду, према потреби (током целог дана или само за неке предмете или активности),
  - обезбеђивање обуке за ученика за коришћење Брајевог писма, самостално кретање, коришћење средстава асистивне технологије, знаковног језика или других алтернативних начина комуникације,
  - превазилажење језичке баријере, као подршка деци којој матерњи језик није српски,
  - ангажовање пратиоца за личну помоћ детету ради лакшег функционисања и комуникације са другима током остваривања васпитно-образовног рада у предшколској установи или образовно-васпитног рада у школи, током целодневне наставе или продуженог боравка, ваннаставних активности, извођења наставе у природи, излета, екскурзија, одмора и слично,
  - организовање образовне подршке у случају дужег изостајања из школе због тешких и хроничних болести ради остваривања континуитета у образовању, у виду појачане допунске наставе, индивидуалног рада и ангажовања стручњака са специјализованим знањима,
  - васпитање и образовање у посебној развојној групи, као и образовање у школи или одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју, а у складу са посебно образложеним мишљењем интерресорне комисије, уколико је природа и озбиљност тешкоћа у развоју детета таква да се образовањем у редовној групи, школи или одељењу, не могу постићи задовољавајући резултати и поред помоћних средстава и додатних услуга,
  - остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју,
  - ангажовање психолога или особе која познаје дете у остваривању здравствене заштите,
  - право на услуге здравствене заштите, које нису обухваћене здравственим осигурањем и службе кућног лечења и неге,
  - омогућавање бесплатног учешћа у културним, спортским и рекреативним активностима које организује школа.
- посредна додатна подршка која захтева додатна финансијска средства:
- прилагођавање окружења (прилаза и унутрашњег простора установе: постављањем рампе, гелендера, уградњом лифта, прилагођавањем тоалета, прилагођавањем стазе, као помоћи

при самосталном кретању за децу оштећеног вида или децу која не виде, постављањем лампе, табле-путоказа, назива на вратима на језику који је у службеној употреби и језику националне мањине, са симболом, мапом простора и сл.),

- обавезно стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника непосредно ангажованих у образовно-васпитном раду, у складу са инклузивним принципима и обука за коришћење средстава асистивне технологије, алтернативних начина комуникације (нпр. за знаковни језик и слично),
- повећање осетљивости путем едукације свих запослених у образовној, здравственој или социјалној установи за начине задовољавања потреба деце из друштвено осетљивих група,
- повећање осетљивости и едукација вршњака и њихових родитеља за прихватање деце којима је услед сметњи у развоју, потешкоћа у учењу, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна подршка,
- саветодавни рад са родитељима или старатељима детета коме је потребна додатна подршка у образовној, здравственој и социјалној установи,
- обезбеђивање подршке образовној, здравственој или социјалној установи ради прилагођавања услова и окружења и набавке средстава за рад са дететом коме је потребна додатна образовна подршка,
- обезбеђивање продуженог боравка у образовној установи, односно дневног боравка у социјалној заштити,
- обезбеђивање превоза од места становања до образовне установе, односно од образовне установе до дневног боравка,
- обезбеђивање исхране у школским кухињама, одеће и обуће, бесплатних уџбеника и прибора за школу, литературе за ученике и наставнике,
- обезбеђивање бесплатне правне помоћи преко надлежних органа јединице локалне самоуправе.

Осим претходне поменуто додатне подршке из овог члана, у процени потреба детета могу се сагледавати могућности за пружањем других облика подршке, у складу са потребама детета. То значи да је осим наведених облика подршке ИРК може да предложи и оне које нису Правилником предвиђене, уколико су потребне да би дете остварило развој и напредовање.

Да бисте остварили додатну подршку за Ваше дете потребно је да поднесете захтев Интересорној комисији ваше општине:

КОРАК 1. Подношење захтева за процену

Захтев за покретање поступка процене код Интерресорне комисије се подноси на прописаном обрасцу који је доступан у свим образовним установама, као и у установама социјалне и здравствене заштите, локалној самоуправи/координатор ИРК.

Захтев може да поднесе родитељ, и/или образовна установа, када је неопходно да вас информишу о покретању захтева за покретањем поступка процене потребе за додатном образовном здравственом и социјалном подршком. И у једном, и у другом случају неопходно је родитељ потписом потврди да је сагласан на захтеву Образац број 1, Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику¹⁰ потврди да је сагласан.

КОРАК 2. Подношење захтева изабраном лекару

Попуњени захтев се подноси изабраном лекару надлежног дома здравља. Уз захтев подносителу сву расположиву документацију из које се види потреба за проценом, а на прописаном обрасцу наводите и сву документацију коју прилажете.

Обавезно наведите разлоге због којих сматрате да је вашем детету потребна додатна подршка.

Изабрани лекар/педијатар ће обрадити захтев и доставити координатору ИРК, у року од седам дана од дана када је захтев поднет.

КОРАК 3. Координатор ИРК је дужан да у року од седам дана, од дана добијања захтева закаже састанак ИРК.

Координатор ће вас стога контактирати и позвати на иницијални састанак, на коме се доноси одлука да ли постоји потреба за покретњем поступка процене, и ако постоји, одређује се план рада и сусрета са дететом и породицом за сваког члана. План садржи датуме и трајање сусрета, место и оквирни план рада.

КОРАК 4. Процена сваког члана комисије/повременог члана

Сваки члан комисије ради индивидуалну процену и своје мишљење уноси у прописани образац.

¹⁰Сл. гласник РС", бр 63/2010

КОРАК 5. Интегрисано мишљење

Комисија доноси заједничко, усаглашено интегрисано мишљење о потреби за додатном подршком. На тај састанак ИРК се обавезно позива и родитељ, а сваки члан комисије је дужан да образложи своје мишљење на јасан и разумљив начин.

За реализацију предложених мера подршке нужна је Ваша сагласност, тако да на интегрисаном мишљењу мора да стоји потпис родитеља.

ПРАВО НА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ

Право на здравствену заштиту има сваки грађанин Републике Србије, као и друго лице које има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, у складу са законом, и дужност да чува и унапређује своје и здравље других грађана, као и услове животне и радне средине¹¹.

Здравствена заштита обухвата:

- медицинске мере и поступке за унапређивање здравственог стања, односно спречавање, сузбијање и рано откривање болести и других поремећаја здравља
- лекарске прегледе и друге врсте медицинске помоћи у циљу утврђивања, праћења и проверавања здравственог стања
- лечење оболелих и повређених, као и друге врсте медицинске помоћи
- превенцију и лечење болести уста и зуба
- протезе, ортопедска и друга помагала; помоћне и санитарне справе, стоматолошко-протетску помоћ и стоматолошке материјале

Примарном здравственом заштитом обухваћене су следеће категорије становништва:

- деца и омладина до навршене 15., односно 26. године
- жене у вези са планирањем породице, трудноћом, порођајем и материнством
- материјално необезбеђена лица која примају материјално обезбеђење по прописима о социјалној заштити и заштити бораца, војних и цивилних инвалида рата, као и чланове њихових породица ако нису здравствено осигурани

¹¹ Закон о здравственој заштити, „Сл. гласник РС“, бр. 107/2005, 722/2009 – др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 – др. закон, 93/2014, 96/2015 и 106/2015

- кориснике сталних новчаних помоћи по прописима о социјалној заштити као и помоћи за смештај у установе социјалне заштите или у друге породице
- незапослена лица и друге категорије социјално угрожених лица чији су месечни приходи испод прихода утврђених у складу са законом којим се уређује здравствено осигурање
- кориснике помоћи чланова породице чији је хранилац на одслужењу војног рока
- лица ромске националности која због традиционалног начина живота немају стално пребивалиште, односно боравиште у Републици Србији
- жртве насиља у породици
- жртве трговине људима
- лица којима се обезбеђује обавезна имунизација у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита становништва од заразних болести
- лица којима се обезбеђују циљани превентивни прегледи, односно скрининг, према одговарајућим републичким програмима
- самохране родитеље са децом до седам година живота, чији су месечни приходи испод прихода утврђених у складу са законом којим се уређује здравствено осигурање

Помагала утврђена правилником, која осигураним лицима обезбеђује Републички фонд (са или без партиципације), јесу:

- протетичка средства (протезе)
- ортотичка средства (ортозе)
- посебне врсте помагала и санитарне справе
- очна помагала
- слушна помагала
- стоматолошке надокнаде.
- помагала за омогућавање гласа и говора

Осигурано лице има право на помагала које прописује изабрани лекар, односно лекар одговарајуће специјалности на основу прегледа, утврђеног здравственог стања и медицинских индикација и др. Када је за прописивање помагала потребно мишљење лекара одговарајуће специјалности, односно мишљење три лекара одговарајућих специјалности, такво мишљење не може бити старије од 12 месеци.

ПАТРОНАЖНА СЛУЖБА

Патронажна служба је по Закону о здравственој заштити¹² обавезни део организационог система здравствене заштите на нивоу дома здравља, односно на примарном нивоу. Служба је самостална радна јединица у оквиру дома здравља и интегрални је део здравственог система земље.

Патронажна служба је по закону обавезни део организационог система здравствене заштите на нивоу дома здравља, односно на примарном нивоу. Служба је самостална радна јединица у оквиру дома здравља. Интегрални је део здравственог система земље и превентивни, те подразумева:

- самосталну или удружену заштиту болесних или здравих појединаца свих узраста
- породица, група и заједница у свим окружењима
- породиља и беба
- обухвата промоцију здравља
- превенцију болести
- заступништво и промоцију здраве животне околине
- заштиту болесних и хендикепираних
- људи на самрти
- едукацију

¹² „Сл. гласник РС”, бр. 107/2005, 722/2009 – др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 – др. закон, 93/2014, 96/2015 и 106/2015

НАЈЧЕШЋА ПИТАЊА РОДИТЕЉА

- П** Како да извршим накнадан упис у матичне књиге рођених?
- О** Потребно је контактирати локални МУП, они ће вас упутити у процедуру.
- П** Како да добијем извод из матичне књиге рођених и држављанство ако немам новац да платим пут до места где се књиге налазе?
- О** Извод из матичне књиге рођених се може затражити и поштанским путем. У молби морају бити дати сви подаци који су неопходни запоуњавање обрасца за вађење извода (име, презиме, датум рођења, ЈМБГ, место рођења, општина рођења, име и презиме оца, датум рођења оца, место и општина рођења оца, име мајке, презиме мајке, девојачко презиме мајке, датум рођења мајке и место и општина рођена мајке).
- П** Како да извршим пријаву боравка?
- О** За то је неопходно присуство лица које има решење о власништву над станом (довољно је и решење о одређивању пореских обавеза заимовину), како би потврдило да се код њега налазите у подстанарству илисте добили решење о преносу власничких права. Са власником се одлази у локални МУП где се попуњавају одређени обрасци о промени пребивалишта. Претходно је неопходно да се одјавите са претходне адресе, уколико се налази ван територије општине Ириг, и да са том потврдом у личној карти одете у МУП у месту где ћете се пријавити на новој адреси.
- П** Како да остварим право на здравствену заштиту?
- О** Потребно је израдити здравствену књижицу и отворити здравствени картон у Дому здравља у месту пребивалишта.
- П** Како да израдим здравствену књижицу?
- О** Неопходна документација се разликује за запослене и незапослене. За запослене, потребна је следећа документација: попуњени М образаца за здравство (купује се у пошти или Телекому) и М2 образац о пријави на ПИО, фотокопија уговора о раду, фотокопија личне карте, подаци о радној организацији.
За незапослене, неопходна је следећа документација: попуњен М образац (купује се у пошти или Телекому), фотокопија личне карте, изјава два сведока да лице није у радном односу. За било какве додатне информација можете позвати социјално у Иригу 022/461-251.
- П** Изгубио сам вакцинациони картон детета, шта да радим?
- О** Обично се вакцинациони картон заводи и у здравственој књижици тако да се и ту могу наћи подаци о вакцинацији детета. Уколико је и здравствена књижица загубљена, онда морају постојати исти подаци и уз здравственом картону детета у дому здравља који дете посећује. Ако је то случај, онда се тражи издавање дупликата здравствене књижице, где се поново уносе подаци о вакцинацији.

П Да ли запослени отац болесног детета може да узме боловање и да ли му се умањује плата за дане које је провео на боловању?

- Наравно, отац и мајка су у том смислу изједначени предзаконом. О умањењу примања је потребно распитати се у правној службипослодавца јер зависи од дужине трајања радног односа у којем је отац,односно родитељ. Такође, отац може да узме и одсуство које обично мајке користе кад се бебе роде. Прва три месеца по рођењу, жена је напородиљском одсуству. Следећих девет месеци се заправо зовуодсуство ради неге детета, а тих девет месеци одсуства може да користи иотац уместо мајке.

П Шта је то родитељски додатак и ко има право на њега?

- Родитељски додатак је пронаталитетна мера коју наша државаспроводи како би подстакла рађање деце. У питању су финансијск адавања породици, односно родитељима, када се роди дете. Давања су повисини различита у зависности од тога које је дете по реду. Родитељи са територије општине Ирига остварују право на родитељски додатак који додељују Покрајински секретаријат за демографију, породицу и друштвену бригу о деци и Република, односно Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Висина давања је различита и мења се. Најбоље је да се о овим давањима распитате у шалтер сали општине Ириг.

П Колико дуго запослена мајка детета са сметњама или тешкоћама у развоју има право да буде на породиљском одсуству?

- Дужина породиљског одсуства запослене мајке детета са сметњама или тешкоћама у развоју иста је као и код свих мајки. Међутим, мајка односно родитељ детета са сметњама или тешкоћама у развоју, има право на одсуство ради посебне неге детета, у трајању до навршених пет година старости детета.

П Колико дуго мајка троје деце има право на породиљско одсуство?

- Мајка која роди треће дете има право на две године одсуства ради неге детета.

П Која се права остварују на лекарској комисији?

- Лекарска комисија даје оцену радне способности у случају привремене спречености за рад, оцењује потребу за пратиоцем за време стационарног лечења, даје мишљење о упућивању на лечење ван подручја наше филијале, као и за накнаду трошкова лечења и путних трошкова.

П До колико година дете са инвалидитетом има права на пратиоца при бањском лечењу?

- Право на пратиоца имају особе млађе од 18 година и сва старија лица која су „телесно и душевно теже ометена у развоју“ (Закон о здравственом осигурању, члан 108)

П Како да знамо за које лекове, кад их купимо у апотеци, можемо да рефундирамо трошкове, а за које не?

- Такву листу има ваш лекар и треба да вам одговори на то питање сваки путкад вам пропише неки лек.

- П Уколико детету више не одговарају колиџа која сам добио преко социјалног, постоји ли могућност да се замене за друга пре истека 5 година?
- О Не, тек за 5 година може да се оствари поново право на колиџа која би била плаћена од стране "социјалног". У супротном, сами сносите трошкове набавке нових колиџа.
- П Ако је породица (са дететом које има инвалидитет) има јавног дуга, тј. није платила порез, да ли задржава право на дечји додатак?
- О Да, породица задржава право на дечји додатак.
- П Шта је потребно за упис детета са сметњама у развоју у дечјој вртић?
- О Документација потребна за упис у предшколску установу иста је за сву децу и подразумева: пријаву на конкурс, извод из матичне књиге рођених, уверење од педијатра. Критеријум за упис су исти за сву децу.
- П Да ли могу у мојој згради да направим о свом трошку рампу за колиџа и чија ми сагласност треба?
- О Будући да је у питању изградња на градском грађевинском земљишту, потребно је обратити се грађевинској инспекцији општине Ириг 022/400-600, од које ћете довити даље савете. Уз то треба прибавити и сагласност, ако не свих станара, онда бар већине у тој згради.
- П Да ли на територији општине Ириг постоји Удружење родитеља деце са сметњама у развоју?
- О Да, постоји. 2015. године основано је Удружење родитеља деце са сметњама у развоју «Наша деца», мејл је: nasadeca@gmail.com

П Како да рефундирам трошкове здравствених услуга?

- Здравствене услуге које здравствена установа не може да пружи у року од 30 дана, осигураници могу да обаве у другој установи, а да трошкове рефундирају у филијали здравственог осигурања.

Могућност рефундације постоји за здравствене услуге као што су лабораторијске анализе, рентген, ултразвучни и други прегледи, медицинска рехабилитација и други специјалистички и дијагностички прегледи.

Изузетак представљају здравствене услуге за које је прописано утврђивање листа чекања (МР и ЦТ дијагностика, коронарографија срца, реваскуларизација миокарда Вурасс хирургијом, уградња ендопротеза кука итд.).

Такође, изузетак су и редовни контролни прегледи (на три, четири, шест месеци, годину дана...), као и неопходне дијагностичке и лабораторијске анализе потребне за тај преглед. Редовне контролне прегледе и уз њих неопходне дијагностичке и лабораторијске анализе, установа је дужна да пружи до рока у којем је доктор тражио преглед, а који може бити и дужи од 30 дана.

Да би осигураник остварио право на рефундацију, неопходно је да му здравствена установа која није у могућности да у року од 30 дана пружи потребну здравствену услугу, изда потврду о немогућности пружања те услуге (образац ПЗ). Након што од здравствене установе добију потврду, осигураници имају могућност да о свом трошку здравствену услугу која није пружена у здравственој установи у коју су упућени, добију у некој другој установи, односно у приватној пракси, а да новац рефундирају од свог здравственог осигурања.

Захтев за рефундацију подноси се у матичној филијали РЗЗО, на образцу РЕФ1 који се добија у филијали. Уз захтев се прилаже потврда о немогућности пружања услуге (образец ПЗ) и комплетна медицинска и рачунска документација.

Уколико филијала утврди да је захтев за рефундацију основан, новац ће осигураникубити враћен у висини стварних трошкова.

ВАЖНИ ТЕЛЕФОНИ И АДРЕСЕ:

- ОПШТИНСКА ИРИГ
Војводе Путника 1, Ириг,
тел: 022/400 600, мејл: opstinairig@neobee.net
- ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ОПШТИНЕ ИРИГ
Николе Тесле 4, Ириг
Тел: 022 2462 750, мејл: csririg@open.telekom.rs
- ДУ"ДЕЧИЈА РАДОСТ"ИРИГ
Змај Јовина 61, Ириг
Тел: 022 461 322, мејл: obdaniste.irig@mts.rs
- ОШ "МИЛИЦА СТОЈАДИНОВИЋ СРПКИЊА" ВРДНИК
Бошка Сремца бб, Врдник
Тел: 022 465 074, мејл: smsrpkinja@open.telekom.rs
- ОШ "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" ИРИГ
Змај Јовина 61, Ириг
тел: 022 2 462 712, мејл: sm.dositej@open.telekom.rs
- ССШ "БОРИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ МИХИЗ"
Змај Јовина 59, Ириг
Тел: 022 462 026, мејл: sssborislavmihajlovic@gmail.com
- ДОМ ЗДРАВЉА ИРИГ
Војводе Путника 5, Ириг
Тел: 022 461 291, мејл: dzirig@open.telekom.rs
- АМБУЛАНТА ВРДНИК
Трг цара Лазара, Врдник
Тел: 022 465 283
- ПАТРОНАЖНА СЛУЖБА ДОМА ЗДРАВЉА
Тел: 022 461 291 469-030 ОД 07-14ч
- ИНТЕРРЕСОРНА КОМИСИЈА
Војводе Путника 1, Ириг
Тел: 022 400 600
- Центар за рад са децом, младима и породицом „Врдничак“
Железничка С-3/11, Врдник
Тел: 0652110989; мејл: vrdnicak@gmail.com
Интернет страница www.vrdnicak.webs.com

**ПРЕКИНИМО КРУГ СИРОМАШТВА
ОБРАЗОВАЊЕМ СВАКОГ ДЕТЕТА!**

ТИМ
ЗА СОЦИЈАЛНО УКЉУЧИВАЊЕ
И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

Штампање ове публикације обезбеђено у оквиру пројекта "Наша деца" који реализује Центар за рад са децом, младима и породицом "Врдничак" у партнерству са општином Ириг. Програмске активности су део ширег програма „Локалне иницијативе за повећање социјалне укључености и смањење сиромаштва“ који координира Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије, уз финансијску подршку Швајцарске агенције за развој и сарадњу.